

Pádár Sándor 1958 - 1962 **Okl. gépészmérnök**

Mottó: Emlékeink nem pontos másai a velünk történt eseményeknek. Az emlékezés mindig a jelenből történik, ezért inkább újraalkotott szubjektív élmény, mintsem a valóság pontos lenyomata. Nem csak arról szól, akire, vagy amire emlékezünk, hanem egy kicsit mindig rólunk is.

Nevem: Pádár Sándor. 1958-tól, 1962-ig voltam az iskola tanulója. Falusi szegénységből érkeztem – mint annak idején mások is – és már akkor megremegett a lábam, amikor megláttam a technikum hatalmas rajztermét és rajz tábláit, vagy a jól felszerelt tornatermet. Osztályunk ablakai a Bazilikára néztek, és hosszú ideig mindig meghatódtam, amikor a harang megszólalt mellettünk. A mi „háborús” generációnk tele volt faluról hozott kisebbségi érzésekkel, szinte semmit nem értettünk a körülöttünk kavargó világból, de ugyanakkor erős becsvágy és tenni akarás is munkált bennünk. Nagy szükségünk volt a pozitív motivációkra és a helyes irányításra. Két tanáromról szeretnék írni, akik különösen nagy hatással voltak rám, és jelentősen befolyásolták diákéveimet,. Szakmai pályámat, és későbbi életemet is.

Újvári István – első osztályfőnököm – matematikát tanított. Fiatal tanár volt, jókedvű, lendületes, empátiával és segítő szándékkal fogadta a többnyire Pest és Nógrád megye falvaiból érkező félszeg és suta gyerekeket. Az első hetekben felmérő dolgozatot írtunk. Az osztályban Kollár Icának sikerült jelesre, Batka Barnabás talán négyest kapott, és az enyém volt a harmadik. Nekem a tanár úr, csak háromnegyedes osztályzatot adott, és a jegy mellé egy rövid szóbeli indoklást is. Mondataira már nem emlékszem, de a hatásukra igen. Bizonyára fontos és engem mélyen eltaláló dolgokat mondhatott, mert a hiúságomat és a bizonyítási vágyamat nagyon felébresztette. Ettől kezdve, kétszeresen figyeltem az előadásain, egyre inkább megértettem a hosszabb levezetéseit is, sőt, még néha arra is volt időm, hogy ellenőrizsem a tanár úr által a táblán végrehajtott manuális műveleteket. Ezt a tanár úr egyébként nagyon jó néven vette, és időnként honorálta is. Újvári tanár úr megértette és megszerettette velem a matematikát, sorra jó jegyeket szereztem, és ez önbizalmat adott más tárgyak tanulásához is. Talán ez volt az első impulzus, amely engem a műszaki pályára állított. (Vagy harminc évvel később, Újvári tanár úr visszaadta nekem az egykori, jelesre sikerült matematika írásbeli dolgozatomat, amelyet ma is nagy becsben tartva őrzök.)

Még az első évfolyamra jártunk, amikor az iskolaudvar egy részét friss fű borította be. Az egyik szünetben pad szomszédjaimmal, Pék Tivadarral és Petrányi Bálinttal veszettül kergetőztünk, és én bizony többször rászaladtam a friss fűre. Nekem, falusi gyereknek, a fű nem volt tabu. Megszoktam, hogy a réten játszunk, a fű az ezért van, és eszembe sem jutott, hogy ez a fű itt az iskolának mennyi pénzébe és törődésébe kerülhetett. Az emeleti ablakból Pellei Emil igazgató úr meglátta a buta rongálást, és érthető módon, éktelen haragra gerjedt. Lerohant az udvarra és magával cipelt az igazgatói irodába. Minden szándéka az volt, hogy kicsapjon az iskolából és ezzel példát statuáljon. Ezt többször is hangoztatta, amíg a nevemről, az osztályomról és az osztályfőnökömről kérdezett. Nagyon meg voltam ijedve. Nem magamra, hanem a szüleimre gondoltam és a szégyenre. Újvári osztályfőnök úr, minden befolyását bevetette értem, és több nekifutásban is megpróbálta az igazgató úr szándékát módosítani. Borzasztó néhány nap következett, otthon mukkanni sem mertem a dologról. Aztán az osztályfőnök úr elmondta, hogy a félévi bizonyítványig felfüggesztették a döntést. A félévi bizonyítványomat látva az igazgató úr a büntetésemet igazgatói megrovásra mérsékelte. Ez az eset még jobban serkentett a tanulásra, és talán ennek is tudható be, hogy a tanév végén

(első alkalommal) az iskola „Kiváló tanulója” lettem. Ezt a kis történetet ötven éve őrzöm, és nem tudom, hogy alakult volna az életem, ha Újvári tanár úr akkor nem áll ki értem.

A későbbi évtizedekben Újvári tanár úr a matematika népszerűsítése és megszerettetése, a tehetség gondozás és a matematikai oktatás tudományos fejlesztése terén kiemelkedőt alkotott, amelynek értékelésére én képzetlen és méltatlan vagyok. Inkább a leírt személyes példáim (csak helyhiány miatt nem írtam a példa megoldó versenyekről, a sakkversenyekről, az egyetemi felkészítésekről, amelyek mind az ő nevéhez fűződnek,) valamint osztálytársaim véleménye alapján vélem úgy, hogy a most hatvan éves iskolánk egyik kiemelkedő tanára volt, aki még ma is, nyugdíjasként, az iskoláért dolgozik.

Még egy tanáromról szeretnék megemlékezni, aki pályaválasztásomat meghatározta, és akinek erős kisugárzása és tiszta elvei végigkísérték és irányították szakmai életemet. Boronkay György tanár úr 1959-től tanított nekünk műszaki rajz, gépelemek, és gépszerkezettan tárgyakat. Sokan és sokszor megírták (megírtuk) róla, hogy alapos mérnöki tudását abszolút pontosság, lelkiismeretesség, igényesség és kritikusság tette teljessé. Rám az tett mély és maradandó benyomást, hogy ő elsősorban önmagával volt rendkívül igényes. Ahogyan az óráit előkészítette, fölépítette, szemléltette, végig élte és végig lobogta, az mindig egy teljes alkotásnak tűnt, és későbbi tanulmányaimban is csak elvétve találkoztam ehhez mérhetővel. Nem adta lejjebb a mércét akkor sem, ha netán beteg volt. Emlékszem derékban meghajtott testtartására – valami miatt nem tudott kiegyenesedni – mégis saját maga cipelte házi készítésű szemléltető eszközeit, és még ebben az állapotban is tele rajzolta a táblát. Az ő célja az volt, hogy az osztály minden tanulója, a gyengébb is, a lustább is megértse a szóban forgó dolog lényegét. Nem lehetett nála bemagolni és csak „felmondani” a leckét. Azonnal észrevette, ha valaki nem értette meg a problémát, és megállította felelés közben. Ilyenkor újra és újra nekifutott, és a további feleltetés helyett magyarázni kezdett. Rámutatott arra a pontra, amit már a felelő nem értett. Bíráló megjegyzései szigorúak, néha kíméletlenül kemények voltak, de őszinték és pontosak, de őszinték és pontosak, és mindig segítő szándékúak. Emiatt, még a gyengébben teljesítő diákok sem tudtak haragudni rá.

Boronkay tanár úr arra törekedett, hogy vegyük észre a szakma szépségét, szeressük meg azt a műszaki problémát, amellyel épp küszködünk, és tudjunk örülni egy jól megoldott feladatnak. Gondolkodni tanított, a problémák pontos megfogalmazására, és a különféle megoldások keresésére. Őszintén boldog és büszke volt akkor, ha egy nehezebb feladat, vagy bonyolultabb műszaki rajz elkészítése olykor- olykor sikerült nekünk.

A szakmai ismeretknél többet is adott. Tanított bennünket dolgozni, küzdeni valamiért. Megértette velünk, hogy a biztos tudáshoz, a jó minőséghez kemény munkával lehet és kell eljutni. Arra biztatott, hogy ha valami előszörre nem sikerül, fussunk neki többször is, és ne adjuk föl a küzdelmet, amíg a célt el nem érjük. Erre ösztönözve találta ki egyik híressé vált mondatát: „Fogd meg, mint a bulldog!”. (Közismert, hogy a bulldog nem engedi el többé azt, amit egyszer a fogai közé szorított.)

Boronkay tanár úr már sokat hangoztatott mondása a „Lex minimi” volt. Az én emlékezetemben az maradt meg, hogy ez a fogalom, egy gazdasági szemléletet, egy életfelfogást jelent, mégpedig a műszaki ember, a mérnök, céltudatos és kötelező takarékoságát. A „lex” szó, itt törvényt jelent, a „lex minimi” általa használt fogalom pedig, nekem mindig a legkisebb ráfordítások törvényét jelentette. Számos gyakorlati példával nevelt arra, hogy egy feladatot a műszaki-gazdasági szakember mindig a legkisebb munkaráfordítással, a legkevesebb anyag, vagy energia felhasználásával oldjon meg. „Ne pazarolj fiam!” – mondogatta szigorúan összeráncolt homlokkal, ha valamit túlméreteztünk, vagy fölöslegesen írtunk vagy rajzoltunk le. Úgy emlékszem vissza, hogy a Boronkay tanár úr által hangsúlyozva emlegetett „lex minimi”-ről nevezték (neveztük) el őt Lexi bácsinak.

Számomra igazi örömet jelentett, amikor 1992/1993-ban, régi iskolánkat – főleg Újvári István tanár úr kitartó kezdeményezései eredményeképpen – Boronkay Györgyről nevezték el. Sokszor éreztük úgy, végzett diákok, hogy Boronkay tanár úrnak életében nem tudtunk megfelelő módon köszönetet mondani. A hetvenes években, már végzett mérnökként, Pék Tivadar és Petrányi Bálint barátaimmal, néha köszönő látogatást tettünk nála, de még akkor is ő adott nekünk, valami szellemi útravalót. Sokan gondoljuk most úgy, hogy ezzel a névadással – ha később is – de valami talán a helyére került.

A Gépipari Technikum már az én időmben is (akkor még csak nyolc éve működött) megfelelő műszaki alapokat adott a továbbtanuláshoz, a munkába álláshoz. Én a harmadik évfolyamban éreztem úgy – leginkább Boronkay tanár úr személyiségének hatására – hogy gépészmérnök szeretnék lenni. A Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karára, nappali tagozatra, az első nekifutásra felvettek. 1962-ben, csak két végzős osztály volt az iskolában, és mindegyikből egy éven belül, öt-öt fő került be valamelyik műszaki egyetem nappali tagozatára. Ez a tény, az akkori öt-hatszoros túljelentkezést figyelembe véve, nemcsak nekünk, hanem az iskolának is sikert jelentett. A hatvanas-hetvenes években, körülbelül tizenegy-tizenkétezer ember dolgozott Vác ipari üzemeiben. Az egyetemre nem pályázó technikusok is jól el tudtak helyezkedni, és megállták a helyüket a gyakorlati életben. A gépipari technikum nevelte ki a váci és részben a Pest megyei üzemek műszaki középéretű, és gyakran a felsőbb vezetőit is.

Jó néhány évvel később, mint az egyik jelentős váci gyár főmérnöke, majd igazgatója azt tapasztaltam, hogy az iskola viszonylag gyorsan tudott képzési irányain változtatni, és ezzel a műszaki-technikai fejlődés igényeihez alkalmazkodni (az elektronika, a pneumatika, az irányítástechnika, később a számítástechnika és informatika oktatás bevezetésére gondolok). Pályafutásom során, számomra az okozott nagy kínlódást és jelentős hátrányt, hogy fiatal korunkban sem az általános iskolában, sem a gépiparban, sem a műegyetemen nem kaptunk említésre méltó idegen nyelvű képzést, sőt, tanáraink, szüleink, még az idegen nyelv tanulásának fontosságát sem ültették eléggé belénk. Azt hiszem, hogy ez még több, utánunk jövő évfolyamra, netán generációra is igaz. Felnőtt fejjel, már többszörös ráfordítással sem tudtam ezt a hiányosságot igazán ellensúlyozni. Különösen aktív pályám utolsó évtizedében, egy külföldi cég műszaki alkalmazottjaként, majd ügyvezetőként, éreztem úgy, hogy magas szintű nyelvtudás birtokában, értékesebb munkát tudnék végezni. Saját bőrömmön tapasztaltam meg, azt a közhelyszerű igazságot, hogy a jó műszaki tudás, csak magas szintű idegen nyelvtudással együtt tartható fenn és csak úgy érvényesíthető. Talán ma is vannak olyan fiatalok, akik példából okulhatnak.